

УДК 37.091.398+37.015.311

DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psych-2023-4.19>

Тетяна ШВЕЦЬ

кандидат педагогічних наук,

заступник директора з науково-методичної роботи,

Приватна школа «Афіни» (м. Київ)

taniteshvets@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9713-7817

ТЮТОРСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Анотація. *Мета статті* – проаналізувати та схарактеризувати тьюторські технології, що сприяють розвитку соціально-особистісних компетентностей учнів старших класів. **Методологія** дослідження ґрунтується на поєднанні таких підходів: гуманістичного, що передбачає врахування індивідуальних особливостей кожного учня; системного, який дає нам змогу сприймати та аналізувати тьюторський процес як цілісну систему; синергетичного, який методологічно підсилює процес формування індивідуальності суб'єкта навчання і виховання, який займає активно-творчу позицію та демонструє волю до пошуку індивідуальної стратегії самовизначення в житті та самореалізації; діяльнісного, що ґрунтується на визнанні діяльності основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості. **Наукова новизна** полягає в тому, що, використовуючи метод аналізу науково-педагогічної літератури, автором визначено тьюторські технології, що є інтегрованим комплексом, який зумовлює досягнення кінцевої мети – максимального, відповідно до індивідуальних особливостей учнів старших класів, рівня розвитку соціально-особистісних компетентностей. А також здійснено змістовну характеристику тьюторських технологій. **Висновки.** Тьюторська програма, що спроектована тьютором або колективом тьюторів на основі методичної концепції тьюторського процесу і спрямована на розвиток соціально-особистісних компетентностей учнів старших класів, передбачає використання тьюторських технологій, а саме: технології індивідуальної освітньої траєкторії учня, технології портфоліо учня та технології проведення тьюторіалу. Це вимагає певних умов для їх реалізації, системності та структурованості, а також наявності тьюторської компетентності тьютора. Завдяки здатності вчителя-тьютора провадити тьюторську діяльність уможливується індивідуалізація освітнього процесу в старшій школі, що передбачає навчальний, виховний та розвивальний процеси.

Ключові слова: тьютор, тьюторинг, соціально-особистісні компетентності, тьюторські технології, індивідуальна освітня траєкторія, тьюторіал, портфоліо.

Tetiana SHVETS

Candidate of Pedagogical Sciences,

Deputy Director for Scientific and Methodological Work,

Private School "Athens" (Kyiv)

taniteshvets@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9713-7817

TUTORING METHODS FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIAL AND PERSONAL COMPETENCIES OF HIGH SCHOOL STUDENTS

Abstract. *The purpose* of the article is the analysis and characteristics of tutoring methods that contribute to the development of social and personal competencies of high school students. The research **methodology** is based on a combination of the following approaches: humanistic, which involves taking into account the individual characteristics of each student; systemic, allowing to perceive and analyze the tutoring process as a whole system; synergistic, which methodologically strengthens the process of forming the individuality of the subject of education, who takes an active and creative position and demonstrates the will to find an individual strategy of self-determination in life and self-realization; activity-based, which recognizes activity as the basis, means and the decisive condition for the development of the individual. **The scientific novelty** lies in (using the method of analysis of scientific and pedagogical literature) the determination of tutoring methods that are an integrated complex and condition for the achievement of the final goal: the maximum level of development of social and personal competencies, in accordance with the individual characteristics of high school students. A meaningful characterization of tutoring methods was also presented. **Conclusions.** A tutoring program, which is designed by a tutor or a group of tutors based on the methodological concept of the tutoring process

and is aimed at the development of social and personal competencies of high school students, involves the use of tutoring methods, namely: the method of directing the individual educational trajectory of the student, the method of the student's portfolio and the method of conducting the tutoring process. These methods require the presence of certain conditions for their implementation, systematizing and structure, as well as the tutor's ability to implement them. Due to the ability of the teacher-tutor to conduct tutoring activities, the individualization of the educational process in high school, which includes educational, educational and developmental processes, becomes possible.

Key words: tutor, tutoring, social and personal competencies, tutoring methods, individual educational trajectory, tutoring process, portfolio.

Постановка проблеми. Ще ніколи світ не розвивався такими стрімкими темпами, а зміни не були настільки глобальними: системи, що забезпечують соціалізацію дитини, зокрема, система освіти, не встигають пристосуватися не лише до зростання обсягів інформації, до змін її структури та функцій, а й до політичних, соціальних та економічних змін. Спирання на колись стабільні орієнтири — передавання та засвоєння знань, не залишають новому поколінню жодних шансів на успішність у постійно мінливому світі. Сьогодні ми говоримо не про пасивну позицію учня — адаптування у світі, а про активну — буття творцем свого майбутнього.

У Концепції Нової української школи мовиться про те, що школа — це місце не лише надання знань, а й розкриття та розвитку талантів кожної дитини, її здібностей і можливостей, це місце партнерських взаємовідносин, побудованих на основі діалогу. Нова українська школа орієнтується насамперед на учня, у фокусі — індивідуалізація, орієнтації на учня, свобода вибору та розвиток особистості, здатної до самостійного навчання впродовж життя [5].

Тьюторинг українськими та зарубіжними вченими визнано як ефективну практику індивідуалізації в освіті. Сучасний виклик індивідуалізації загальної середньої освіти, визначений чинним законодавством про освіту в Україні, потребує створення реальних можливостей для учня стати ініціатором навчального процесу, творцем власного індивідуального освітнього шляху. Тобто завдання школи — допомогти учню побачити та зрозуміти свої індивідуальні особливості та навчити використовувати їх у будь-якій своїй діяльності.

Орієнтуючись на модель діяльності учнів старших класів як трирічної профільної освіти, потрібно завчасно готуватися до майбутніх змін, вирішувати проблему формування в нового покоління здатності не лише здобувати певну суму знань, а й самостійно мислити, усві-

домлено ставитися до системи цінностей, уміти формувати реальні цілі, визначати дотичні завдання й критично оцінювати отримані результати, свідомо здійснювати вибір майбутнього освітнього та життєвого шляху. Зазначене стає можливим за умов упровадження в освітнє середовище закладу загальної середньої освіти технології тьюторингу, яка забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Проблему тьюторингу розглядають такі українські вчені: М. Альохін у своїй науковій праці розробив авторську модель тьюторського супроводу соціального розвитку молодших школярів; К. Осадча дослідила проблему професійної підготовки майбутніх учителів до тьюторської діяльності; О. Іваніцька вивчала тьюторську модель у закладах вищої освіти Німеччини; дослідження М. Іващенко, Т. Койчева, В. Кухаренко присвячені моделям тьюторингу в дистанційному навчанні; А. Бойко і Н. Дем'яненко присвячують свої доробки у сфері тьюторингу в контексті впровадження цієї технології у закладах вищої освіти України.

Фундаментальні дослідження у сфері тьюторингу містяться в працях зарубіжних дослідників: Д. Вуд (D. Wood), К. Топпінг (K. Topping), М. Брей (M. Bray), Д. Палфрейман (D. Palfreyman), В. Мор (W. G. Moore), Е. О'Брайнт (E. Q. O'Briant) — досліджують тьюторинг у закладах освіти Великої Британії, США; А. Бжежинська (A. Brzezińska), М. Будзинський (M. Budzyński), А. Сарнат-Частко (A. Sarnat-Ciastko), К. Чайка-Хелмінська (K. Czayka-Chelmińska) — автори багатьох праць, у яких описані моделі тьюторингу в школах Польщі.

Проблеми соціальних та особистісних компетентностей учнів досліджували вітчизняні вчені: Д. Бех, Н. Бібік, Л. Ващенко, І. Гарбузюк, Н. Гавриш, М. Докторович, І. Ермаков, Л. Коваль, О. Мельниченко, О. Овчарук, В. Шахрай, О. Шевченко та ін. Серед зарубіж-

них дослідників варто зазначити М. Аргайла, Д. Гоулмана, М. Кемпла, К. Монахана, Х. Хан та ін.

Незважаючи на досить вагомий доробок українських та зарубіжних дослідників, питання аналізу тьюторських технологій, що дають змогу здійснювати тьюторську підтримку розвитку соціально-особистісних компетентностей учнів старших класів залишаються малодослідженими, що й зумовило наш науковий інтерес.

Мета статті – проаналізувати та схарактеризувати тьюторські технології, що сприяють розвитку соціально-особистісних компетентностей учнів старших класів.

Виклад основного матеріалу. Здійснення аналізу та характеристики тьюторських технологій вимагає від нас звернення до термінологічного апарату. Визначення понять «тьютор» і «тьюторинг», «соціально-особистісні компетентності» ми вже обґрунтували в попередніх наукових розвідках [7; 8]. Так, на основі аналізу українських та зарубіжних досліджень ми визначили, що тьюторинг – багатовимірне поняття: це процес підтримки розвитку особистості з метою розкриття її потенціалу; особливим способом організована педагогічна діяльність, яка охоплює не лише навчальну, а й виховну сфери та спрямована на саморозвиток і самореалізацію особистості, може бути реалізована через індивідуальну співпрацю «сам на сам» та в малих групах; передбачає суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини; здійснюється на засадах персоналізації: учень – автор свого освітнього та життєвого шляху, активний учасник планування власної діяльності, який реалізує свій персональний шлях за допомогою тьютора.

Ми вважаємо, що поняття «тьютор» необхідно розглядати в контексті моделі тьюторингу, яка реалізовується в закладі загальної середньої освіти та, відповідно, функцій, які виконує тьютор. На нашу думку, тьютор працює не лише з освітнім складником, супроводжуючи індивідуальну освітню траєкторію учня, а також є тією особою, що опікується моральним становленням особистості, розвитком її соціально-особистісних компетентностей. У цьому контексті ми подаємо широке розуміння поняття «тьютор» – як наставника, дорослу та досвідчену людину, фахівця у сфері

освіти, який уміє працювати на засадах індивідуалізації та персоналізації.

Соціально-особистісна компетентність у нашому розумінні – це сукупність складників, а саме: комунікація та співпраця, критичне й креативне мислення, що постійно розвиваються, а також інтегральна характеристика особистості, здатної виявляти та усвідомлювати свої та інших можливості, особливості й потреби; розробляти, вдосконалювати та втілювати власні освітні та життєві плани; на основі системи цінностей робити вибори та нести за них відповідальність, що забезпечує здатність до самовизначення. Можемо стверджувати, що ці компетентності розглядаються в єдності, не є ієрархічними, містять знання, навички, ставлення і поведінку та можуть бути розвинуті в учнів старших класів завдяки тьюторському супроводу.

На нашу думку, щоб реалізувати тьюторську підтримку учням, вчитель-тьютор має знати та вміти застосовувати відповідно до індивідуальних особливостей кожного учня різноманітні тьюторські технології. Для цього кожен тьютор має розробити спільно з учнем програму реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії. Причому, на наше переконання, освітня траєкторія містить не лише академічний складник, а й виховний та розвивальний.

Реалізація тьюторських програм розвитку соціально-особистісних компетентностей учнів старших класів передбачає використання тьюторських технологій, упорядкування технологій тьюторської діяльності, що забезпечують урахування індивідуальних особливостей учнів старших класів та сприяють розвитку їх соціально-особистісних компетентностей. Будь-яка програма в освітньому процесі – це спроектований автором або авторським колективом на основі власної методичної концепції навчальний чи виховний процес, спрямований на оновлення змісту та якості освіти [6, с. 205]. У нашому випадку можемо сформулювати поняття «тьюторська програма» як спроектований тьютором чи колективом тьюторів на основі методичної концепції тьюторський процес, що спрямований на розвиток соціально-особистісних компетентностей учнів старших класів.

Принципами тьюторської програми є: відповідність віковим особливостям розвитку

юнацтва; науковість, систематичність і послідовність; урахування досвіду апробації таких програм; варіативність реалізації; можливості для індивідуалізації; зв'язок із загальним освітнім процесом школи. Структурні елементи тьюторської програми повинні містити: мету і завдання; етапи здійснення; зміст, форми, методи і засоби реалізації; прогнозований результат; примірний план та методичне забезпечення реалізації програми (діагностичний інструментарій, завдання для учнів, алгоритм проведення тьюторіалів та/або інших заходів).

Реалізація програми передбачає використання тьюторських технологій, що є інтегрованим комплексом та зумовлюють досягнення кінцевої мети: максимальний, відповідно до індивідуальних особливостей учнів старших класів, рівень розвитку соціально-особистісних компетентностей. Ми розрізняємо суто тьюторські технології, а саме: робота з індивідуальною освітньою траєкторією; технологія роботи з портфоліо учня; технологія проведення тьюторіалу (індивідуального і в малій групі) та допоміжні технології: тренінги; технології проєктів (навчальні, творчі, дослідницькі, соціальні – індивідуальні і в малих групах); ігрові технології (ігри, дебати, дискусії); метод кейс-стаді; профорієнтаційна технологія; комунікативні технології (постановка «сильних питань»); метод сократівських питань; технологія активного слухання); коучингові технології (постановка мети, планування, метафори, картезіанські питання, робота з цінностями та життєвими принципами – дають змогу звернутися до внутрішнього ресурсу особистості, розвивати в ній здатність до саморозвитку тощо); інформаційні технології; технології рефлексії.

Важливо відмітити, що тьютор має здійснити обґрунтований добір та адекватне комплексне поєднання тьюторських технологій і методик відповідно до індивідуальних потреб та можливостей учня (див. табл. 1).

Розглянемо більш детально суто тьюторські технології: індивідуальна освітня траєкторія, тьюторіал, портфоліо учня.

У нормативних документах України у сфері освіти поняття «індивідуальна освітня траєкторія» представлено як «персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія може бути реалізована через індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії зі здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів» [2].

С. Алексеева вважає, що технологія формування індивідуальної освітньої траєкторії учнів старших класів є «комплексною, інтегративною, науково обґрунтованою системою, що складається з функційно-структурних компонентів: концептуального (визначає мету, методологічне підґрунтя та принципи); змістового (становить систему знань для успішної самореалізації в суспільстві, про-

Таблиця 1

Форми реалізації тьюторських технологій

Назва технології	Форми реалізації
Індивідуальна траєкторія розвитку	Індивідуально
Портфоліо учня	Індивідуально
Тьюторіал	Індивідуально і в малій групі (до 5 осіб)
Проєкти	Індивідуально і в малій групі
Тренінги	У групах
Кейс-стаді	Індивідуально і в малій групі
Ігри	У групах
Профорієнтація	Індивідуально і в малій групі
Коучингові технології	Індивідуально і в малій групі
Інформаційні технології	Індивідуально і в малій групі
Комунікативні технології	Індивідуально і в малій групі

фесійного самовизначення, формування їх світогляду, набуття соціального досвіду, підготовки до суспільного життя і професійної діяльності); процесуально-координувального (характеризує етапи реалізації, методи, форми, засоби навчання), контрольно-регулювального (спрямований на результативність та ефективність функціонування, внесення оптимальних корективів в освітній процес) [1, с. 61]. Ми погоджуємося з дослідницею, що індивідуальна освітня траєкторія є концептуальним орієнтиром формування соціально-особистісних компетентностей.

У контексті нашого дослідження, ми визначаємо індивідуальну освітню траєкторію як шлях освітнього та соціально-особистісного розвитку учня, що реалізується завдяки індивідуальній програмі, яка вміщує один або кілька планів. Проаналізуємо можливості реалізації індивідуальної освітньої траєкторії в контексті тьюторської діяльності з метою розвитку соціально-особистісних компетентностей учнів старших класів. Розробка індивідуальної освітньої траєкторії відбувається в співпраці тьютора й учня (підопічного), містить мету, завдання, план (плани) реалізації та співвідноситься з інтересами, потребами, цінностями, мотивацією, можливостями, здібностями й досвідом учня. Індивідуальна освітня траєкторія повинна мати інтегрований характер, адже розвиток соціально-особистісних компетентностей учнів відбувається в навчальному, виховному процесах, а також під час спеціально організованої тьюторської діяльності. Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії можлива за умов:

створення вчителями можливостей для виборів учнями підходів до засвоєння навчального матеріалу (передбачає диференціацію навчального матеріалу за ступенем складності, спрямованості чи іншими параметрами), темпу та інтенсивності навчання, форм навчання, видів діяльності учнів та видів представлення результатів початкової діяльності учнів (проект, презентація, письмова чи усна робота та інші освітні продукти);

соціальної, виховної та культурної насиченості шкільного освітнього середовища альтернативними можливостями для розвитку здібностей, активності, ініціативності учнів старших класів, а також їх саморозвитку й самореалізації.

Створення індивідуальної освітньої траєкторії передбачає певну етапність а саме: перший етап – діагностичний (визначення тьютором спільно з учнем інтересів, потреб, здібностей, мотивів, цілей та ін.); другий етап – визначення мети індивідуальної освітньої траєкторії (визначається учнем та формулюється з допомогою тьютора); третій етап – розробка плану досягнення мети (може бути не один варіант плану), що містить кроки, кожен з яких передбачає різні види діяльності учня, прогнозований результат кожного кроку та кінцевого результату; четвертий етап – шлях учня в напрямі досягнення мети відповідно індивідуальної освітньої траєкторії. План досягнення мети в процесі тьюторської діяльності постійно коригуватиметься, адже тьюторинг – це ситуативний процес, що залежить від багатьох факторів. Тьютор під час тьюторіалів обговорює з учнем варіанти дій відповідно плану, їх ефективність та проблематичність тощо. Важливо не плутати індивідуальну освітню траєкторію учня з планом роботи тьютора. Педагогічна мета тьютора різниться від цілі тьюторанта, але обов'язково повинна бути співвіднесена із запитам та потребами учнів.

Портфоліо учня – ще одна тьюторська технологія, що допомагає фіксувати кроки просування учня шляхом індивідуальної освітньої траєкторії. У зарубіжній науковій літературі портфоліо визначається як автентична, індивідуалізована, орієнтована на системну рефлексію власної діяльності технологія навчання, спрямована на реалізацію компетентнісного підходу [9, с. 966]. Портфоліо може бути як у паперовому, так і в електронному вигляді (Е-портфоліо).

А. Кендюхова [3, с. 18] описує 4-фазну процесну модель створення портфоліо, засновану на таких видах діяльності, як збір матеріалів портфоліо; відбір матеріалів, що демонструють наявність компетентностей (у нас це соціально-особистісні компетентності); рефлексія відібраних матеріалів для того, щоб продемонструвати знання, здобуті в результаті досвіду; поєднання різних аспектів воєдино – соціальне, особисте, освіта, інше.

Також можна використовувати 5-етапну модель процесу створення портфоліо (за Nilzensauer) [4, с. 118]: 1) цілепокладання: визначення мети й умов використання змісту портфоліо, розробка структури портфоліо;

2) збір, відбір та оформлення матеріалів портфоліо відповідно до мети, що підтверджує сформованість певної компетентності в процесі реалізації індивідуальної освітньої траєкторії та демонстрації особистісного зростання; 3) рефлексія: документування рефлексійних процесів, критичне осмислення власної діяльності, а також співвіднесення поставлених цілей та отриманих результатів; 4) презентація портфоліо: підготовка представлення основних результатів роботи за певний проміжок часу відповідно до мети створення і використання портфоліо; 5) аналіз та оцінка: оцінка сформованих компетентностей.

Однак портфоліо не має стати місцем систематизації інформації про учня: збір сертифікатів, дипломів, грамот, фотографій участі в тих чи тих заходах. Портфоліо – це фіксація результатів динаміки розвитку особистості (соціально-особистісні компетентності, якості характеру, здібності) та самопізнання, із закладеним у нього механізмом рефлексії та саморефлексії. Отже, портфоліо – це місце, де учні зберігають свої роздуми-рефлексії, може бути у вигляді щоденника, заміток з описом подій та їх рефлексивний аналіз, тобто будь-що, що допомагає аналізувати власну діяльність. Робота з портфоліо допомагає учням здійснювати самоконтроль та саморефлексію, усвідомлювати процес руху до мети, робити висновки щодо ефективності вибраних стратегій реалізації плану: відповідність власним індивідуальним особливостям та можливостям. Отже, варто використовувати процесний підхід до створення портфоліо, що містить процеси планування, організації, мотивації, регулювання та поєднаний із процесами комунікації й ухвалення рішень, передбачає суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини.

Тьюторська підтримка учнів під час реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здійснюється через основну форму тьюторської діяльності – тьюторіал (індивідуальний та/або в малій групі). Тьюторіал – це зустріч тьютора з його підопічним / підопічними, що має визначений час, місце, мету і методику проведення, під час якого відбувається обговорення результатів реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учня. Метою тьюторіалу є спрямування учнів до самостійного мислення, ухвалення рішень, активності та ініціативності, підтримка мотивації. Тьютор заздалегідь готується до

такої зустрічі, враховуючи індивідуальні особливості своїх тьюторантів, добирає питання, планує види спільної діяльності. Здатність тьютора до ведення діалогу, вміння спонукати підопічних до роздумів, висловлення гіпотез, аргументів сприятиме ефективності тьюторської діяльності. Безумовно, проведення тьюторіалу має відбуватися в емоційно комфортних умовах: взаємоповага, довіра та безпека (фізична та психологічна).

Тьютор під час підготовки до зустрічі повинен пам'ятати про цілісність особистості учня (інтереси, здібності, характер, темперамент) та приймати його таким, яким він є. Також важливим елементом тьюторіалів є те, що це співпраця двох сторін. Не тільки тьютор впливає на свого підопічного, а й учень на дорослого: зростає педагогічний досвід, відпрацьовуються нові методики та компетенції.

Тьюторіали сприяють визначенню проблем та пошукам шляхів їх розв'язання, що відбувається через особистісний розвиток учня, коли він чи вона ухвалюють рішення та готові нести відповідальність за результат. Під час проведення тьюторіалу тьютор використовує методики активного слухання, сократівські питання, методику «сильних запитань», технології розвитку критичного (дебати, дискусія, аналіз) та креативного мислення (висування гіпотез, пошуки варіантів розв'язання проблем) – усе те, що розвиває в учнів здатність мислити самостійно. Організація тьюторіалів залежить від можливостей школи: кількості досвідчених тьюторів, наявності приміщень для проведення тьюторіалів, часових проміжків і системи стимулювання тьюторів. Тьюторіали для учнів старших класів варто проводити не частіше ніж раз на два тижні по 45 хвилин. Два тижні – достатній час для отримання певних результатів відповідно до запланованої діяльності. Є зарубіжні практики, коли зустрічі відбуваються раз на місяць тривалістю одна година.

Висновки. Отже, тьюторські технології – це комплекс освітніх, розвивальних технологій, що передбачають індивідуалізацію тьюторського процесу, спрямовані на розкриття особистого потенціалу учнів, сприяють умотивованості та задоволенню потреб, інтересів, враховують можливості та здібності учнів. Подальшого поглибленого вивчення потребують питання

використання тьюторами коучингових технологій з метою опанування учнями старших класів здатності до розкриття внутрішнього ресурсу, розвитку та саморозвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексеева С. В. Технологія формування індивідуальної освітньої траєкторії учнів профільної школи. *Перспективи та інновації науки. Серія Педагогіка*, 2021. № 5(5) 2021. С. 58–68.
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 2145-VIII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 27.01.2022).
3. Кендюхова А. А. Професійне портфоліо: територія успіху сучасного педагога : навч.-мет. посіб. Кіровоград : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2016. 36 с.
4. Лов'янова І. В. Електронне портфоліо вчителя математики. *Актуальні питання природничо-математичної освіти : збірник наукових праць*. Суми : СумДУ імені А. С. Макаренка, 2022. Вип. 2 (20). С. 116–124.
5. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: ухвалено рішенням Колегії МОН України 20.10.2016 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 21.05.2022).
6. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ : Генеза, 2020. 240 с.
7. Швець Т. Е. Аналіз понять «тьютор» і «тьюторинг» у вітчизняному та зарубіжному освітньо-науковому просторі. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, 2022. (2). С. 56–65.
8. Швець Т. Е. Соціально-особистісні компетентності учнів старших класів. *Інноваційна педагогіка*, 2022, Випуск 51. Том 2. С. 22–26.
9. Salazar, S.; Arévalo, M. Portfolio implementation as a tool of teaching in higher education: literature review. *Complutensed Educacón Magazine*, 2019. 30(4). С. 965–981.

REFERENCES:

1. Aleksieieva, S.V. (2021). Tekhnolohiia formuvannia indyvidualnoi osvitnoi traiektorii uchniv profilnoi shkoly [The technology of forming an individual educational trajectory of students of a specialized school]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seriiia Pedahohika*. № 5(5). S. 58–68. [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada Ukrainy. (2145-VIII vid 05.09.2017). Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine «On Education»]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (data zvernennia 27.01.2022). [in Ukrainian].
3. Kendiukhova, A.A. (2016). Profesiine portfolio: terytoriia uspikhu suchasnoho pedahoha [Professional portfolio: the territory of success of a modern teacher]: navch.-met. posib. Kirovohrad: KZ «KOIPPO imeni Vasyliia Sukhomlynskoh». 36 s. [in Ukrainian].
4. Lovianova, I.V. (2022). Elektronne portfolio vchytelia matematyky [Electronic portfolio of a mathematics teacher]. *Aktualni pytannia pryrodnycho-matematychnoi osvity: zbirnyk naukovykh prats*. Sumy : SumDU imeni A. S. Makarenka. Vyp. 2 (20). S. 116–124. [in Ukrainian].
5. Nova ukrainska shkola: kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly [New Ukrainian school: conceptual foundations of secondary school reform]: ukhvaleno rishenniam Kolehii MON Ukrainy 20.10.2016 r. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (data zvernennia 21.05.2022). [in Ukrainian].
6. Nova ukrainska shkola: metodyka navchannia intehrovanoho kursu «Ia doslidzhuu svit» u 3–4 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu [New Ukrainian school: teaching methods of the integrated course “I explore the world” in 3–4 grades of general secondary education institutions based on the competence approach]. Kyiv: Heneza, 2020. 240 s. [in Ukrainian].
7. Shvets, T.E. (2022). Analiz poniat “tiutor” i “tiutorynh” u vitchyznianomu ta zarubizhnomu osvitho-naukovomu prostori [Analysis of the concepts of «tutor» and «tutoring» in the domestic and foreign educational and scientific space]. *Akademichni studii. Seriiia “Pedahohika”*. (2). S. 56–65. [in Ukrainian].
8. Shvets, T.E. (2022). Sotsialno-osobystisni kompetentnosti uchniv starshykh klasiv [Social and personal competences of high school students]. *Innovatsiina pedahohika*. 51. Tom 2. S. 22–26. [in Ukrainian].
9. Salazar, S., & Arévalo, M. (2019). Portfolio implementation as a tool of teaching in higher education: literature review. *Complutensed Educacón Magazine*. 30(4). S. 965–981. [in English].